

Czakó Zsuzsanna[1]: Amerikai offshore világgazdaság

Debreceni Jogi Műhely, 2009. évi (VI. évfolyam) 2. szám (2009. április)

Mielőtt a tanulmány rendszerébe kezdenék, elengedhetetlen szükségét látom egy általános bemutatás ismertetését a pénzmosásról.

Ez a téma azért fontos, mert a pénzmosás tárgyát képező pénzmennyiség olyan nagy, hogy már a világgazdaság és az egyes nemzetgazdaságok normál működését is veszélyezteti. Úgy hívják, hogy második gazdaság, és ez a deviza és a kőolaj után a harmadik legnagyobb üzletág a világon. Működéséhez két dolog szükséges. Olyan ez, mint amikor kannából kávét töltünk a csészébe: a csészében elég helynek kell lenni, hogy elférjen a kávé, a kannában pedig elég kávénak, hogy megtöltse a csészét. Szóval megfelelő mennyiségű pénzzel kell rendelkezni egy infrastruktúra létrehozásához, ugyanakkor lennie kell egy olyan infrastruktúrának, amely képes ekkora mennyiségű pénzt kezelni.[2]

A „pénzmosás” mint fogalom előtérbe kerülését nem az indokolta, hogy mint jelenséget az elmúlt tíz évben ismerték fel, hanem sokkal inkább az, hogy napjainkra öltött olyan méreteket és vált annyira veszélyessé, hogy intenzívebben kell foglalkozni leküzdésének lehetőségeivel.[3]

Jelenleg bátran állítható, hogy a pénzmosás világméretű probléma. Tartani lehet attól, hogy e terület aktualitása az elkövetkezendő években sem fog csökkenni. Kérdésként merülhet fel, hogy mi az oka annak, hogy a pénzmosás világhatár nélküli jelenség. Ahogyan a zene nem ismer határokat, sajnos a pénzmosás sem. Vagyis az alapbűncselekményt és a pénz tisztára mosását bárhol elkövethetik a világon.

Összetettek az okok, hogy vajon miért kell küzdenünk a pénzmosás ellen. A pénzmosás veszélyezteti a szabad és versenyképes piacok érdekében tett nemzetközi erőfeszítéseket, valamint a nemzetgazdaság fejlődését. Eltorzítja a piacok működését, a pénzmosási ügyletek a készpénz iránti keresletet, a devizaárfolyam változékonyságát idézheti elő és tisztességtelen versenyt eredményez. Lerombolja a pénzügyi piacok hitelességét és stabilitását. A szervezett bűncselekményekkel összefüggésben lévő bank összeomlása hatással lehet egyes országok és régiók pénzügyi rendszerére.[4]

A nemzetközi közösség ráébredését a téma mérhetetlen jelentőségére egyértelműen a kábítószer-kereskedelem robbanásszerű fejlődése okozta, ami ma már gyakorlatilag nem ismer ország- és kontinenshatárokat, behálózva az egész világot. Az ENSZ szerint az évi 300 milliárd dollárt jóval meghaladja az illegális kábítószer-kereskedelem forgalma.[5]

Amint a kábítószer kereskedelemből származó globális vagyon folyamatosan nő, két dolog tagadhatatlanul szembeötlik. Először is - megdöbbentő adat! - manapság világszerte több pénzt költenek tiltott kábítószerekre, mint élelmiszerre. Másodsor pedig: a kábítószer-kereskedelem Nyugat-Európában és Észak-Amerikában már olyan mértéket öltött, hogy az Amerikában véletlenszerű mintavétellel elvégzett törvényszéki laborvizsgálatok kimutatták, hogy gyakorlatilag minden forgalomban lévő amerikai dolláron mikroszkopikus kokainnyomok találhatók. Más szóval: gyakorlatilag minden forgalomban lévő amerikai bankjegyet valamikor már felhasználtak a kábítószer-kereskedelemben. Mivel egyes országok kezdenek rászállni a tiltott készpénzügyletekre, a pénzmosók egy ideje kénytelenek olyan „felhasználóbarát” helyeket felkutatni, ahol nincsen kötött devizagazdálkodás, ahol biztosított a banktitok, és ahol senkit sem érdekel, ki mit helyez letétbe.

Tehát arra a kérdésre, hogy hol pihennek vajon a pénzmosásból szerzett vagyonok, a legjobb kiindulási pontnak az offshore cégek számítanak. Mértéktartó becslések 5 trillió dollárra teszik az offshore központok által felügyelt pénzek nagyságát, ami minden évben 500 milliárd dollárral növekszik. 1989 óta 3,5 trillió dollárt szállítottak ilyen helyekre, ehhez még hozzá kell adni körülbelül 1 millió nemzetközi üzleti vállalatot.[6]

Amíg a hatóságok az offshore pénzügyi központokra összpontosítanak, a bűnözők már egy lépéssel ez előtt járnak és virtuális valóságban mozgatják és mossák át pénzüket. Ha ez a rész szabályozatlan marad, az elkövetőknek már nemigen lesz szükségük az offshore pénzügyi központok szolgáltatásaira. Teljesen felesleges is lesz, ha a legjobb mosóeszköz számukra egy hordozható számítógép. Ezért fontos az offshore vállalkozás, mint egy pénzmosási technika állandó napirenden tartása és vizsgálata.

Összefoglalva elmondható, hogy a pénzmosási tevékenységre jellemző az a képesség, hogy gyorsan tud változni, amikor ellenintézkedésekkel szembesül, más technikára vált át, új rendszerbe kombinálja a már meglévő módszereket, vagy esetlegesen más olyan régióba lép át, ahol kisebb az esélye a leleplezésnek. Az Egyesült Államok igazságügyi minisztériuma kijelentése szerint: „A csirkefogók olyan messze járnak előttünk, hogy soha nem leszünk képesek teljesen bekeríteni őket”[7], illetve a US News and World Report amerikai lap állítása alapján: „A pénzmosók folyton változtatják módszereiket, hogy a hatóságok előtt járjanak, a jó oldalon állók pedig nem győzik, akkora a probléma.”[8]

A kutatás bepillantást enged az offshore bankrendszerbe, ismerteti a téma szempontjából meghatározó amerikai törvényeket, és igyekszik bemutatni ezen törvények által képviselt nézeteket, politikai állásfoglalásokat.

Azért választottam az amerikai offshore bankrendszer jellemzésének bemutatását, mert fontosnak tartom mélyrehatóbban elemezni a pénzmosást bankrendszeren keresztül egy olyan államban, ahol a pénzmosás kifejezés legelőször jelent meg nyomtatásban, pontosan 1973-ban. Eredetileg a Watergate-botrányról beszámoló amerikai újságcikkben tűnt fel. Az első bíróság, amely büntető ügyben a pénzmosás kifejezést használta, szintén egy amerikai bíróság volt 1976-ban és ugyanebben az államban vált önálló bűncselekménnyé is, 1986-ban.[9] Úgyszintén itt jelent meg elsőként a szervezett bűnözés fogalma a XX. század 20-as éveiben.[10] Valamint a pénzmosás elleni szabályozás Európába az Amerikai Egyesült Államokból került át, ezért a pénzmosás büntetendőség bizonyos szempontból az európai büntetőjogok amerikanizálódásának paradigmájaként is értelmezhető.

Eddig még csak röviden említettem az offshore bankrendszert, azt hiszem itt az ideje, hogy jóvátegyem ezt a nyilvánvaló mulasztást.

Mit értünk offshore pénzügyi központ, cég és bank alatt? Mikor válnak az offshore pénzügyi központok illegálissá? Mi az oka annak, hogy ezek a pénzügyi központok olyan veszélyesek? Az Egyesült Államok milyen intézkedésekkel próbálja megakadályozni az offshore bankrendszeren történő pénzmosást?

A tanulmány könnyebb elsajátítását teszi lehetővé az offshore kifejezés jelentésének tisztázása. Az offshore angol kifejezés, a brit szóhasználatban parttól távol fekvőt, illetve partmentit jelent. A gazdasági életben az amerikaiak az államok határain kívüli tevékenység, üzlet, cég jelzőjeként használják. Voltaképp minden jelentésében ott van a lényege: olyan vállalkozásról van tehát szó egy offshore cég esetében, amely valamely országban (vagy az ország törvénykezésszerű önálló, független területén) bejegyzésre került, de nem folytat gazdasági tevékenységet az adott területen, üzleti szempontból külföldinek minősül.[11] Az ilyen helyekre egyre inkább offshore pénzügyi központokként, vagy OFC[12]-ként

hivatkoznak. Az offshore pénzügyi központ tágabb értelemben egy olyan jogrendszer, ahol a kormány rengeteg erőfeszítést tesz annak érdekében, hogy az országba csábítsa a külföldi vállalkozásokat és beruházásokat adóösztönzők, titoktartás és beruházóbarát szabályozások által.

Offshore cégnek nevezzük azokat a cégeket, amelyeket olyan helyszínen jegyezték be, ahol a helyi törvények lehetőséget adnak arra, hogy - amennyiben az adott országban nem tevékenykednek, - a külföldön végzett tevékenységükből származó jövedelmük adómentes! Ennek fejében „csupán” pár száz dolláros évi átalányadót kell fizetniük.[13]

Fontos hangsúlyozni még egyszer, hogy az adott országban törvény teszi lehetővé a kedvező adózási státuszt az offshore cégek számára. Ez azért kiemelendő, mert nem arról van szó, hogy a cég illegálisan nem fizet adót, hanem ellenkezőleg, törvények által biztosított módon mentik fel az adózás egy része, vagy egésze alól.[14]

A vállalkozások célja, hogy elkerüljék az egyes államok magasnak vélt adóterheit alighanem egyidős az adózás rendszerével. Napjainkban egyre többet lehet hallani az offshore elnevezésről itthon is, ami azt mutatja, hogy a magyar vállalkozók is érdeklődnek az adótervezés ezen formája iránt. Az ilyen státuszú cégnek tehát nem származik bevétele a bejegyzés országából, csak annak határain kívül. (Elvileg tehát offshore cég a világ bármely országában létezhet, de távolról sem biztos, hogy ehhez adókedvezmények is társulnak.) Mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy általában nem számít belföldi gazdasági tevékenységnek menedzserek és adminisztratív stáb, valamint irodák működtetése, befektetési és holding tevékenység folytatása illetve bankszámlák fenntartása.

A félreértések elkerülése miatt el kell mondanom, hogy az offshore cégek nem teljesen adómentesek. A bejegyzésük szerinti országban adót, vagy valamilyen adónak megfelelő éves összeget kell fizetniük. Amitől viszont mégis érdekesek az, hogy az általuk fizetendő adó(k) mértéke sokkal alacsonyabb, mint a normál cégek esetében. (pl.: évi 100 USD) amit sokkal könnyebb elviselni, mint a magyarországi adókulcsokat.[15]

Jogosan merülhet fel bennünk kérdésként, hogy mik azok az adóparadicsomok?[16] Adóparadicsomok azok az államok vagy területek, melyek az ott bejegyzett offshore státuszú cégek számára rendkívül széleskörű adókedvezményeket biztosítanak. Az eredeti angol kifejezés - tax haven - adómenedéket jelent. Tehát csak akkor működhet egy offshore cég kedvező adózási feltételek között, ha egy adóparadicsomi területen van bejegyezve.[17]

Összességében talán nem csökkent, de alaposan átrendezheti az offshore cégalapítások és megtakarítási lehetőségek iránti érdeklődést az adóparadicsomok ellen megindult, minden eddiginél erősebb támadássorozat. Az Egyesült Államok, az EU, az OECD, sőt a feltörekvő országok vezetői most már nemcsak az „elcsalt” adó milliárdokat kérik számon az alacsony vagy nulla adókulccsal és széles körű titoktartással kecsegtető mini államokon és szigetországokon, hanem azzal is vádolják őket, hogy hozzájárultak a globális pénzügyi válság kialakulásához. Barack Obama választási kampányában kikelt az offshore központokban adót megtakarító nagyvállalatok ellen, az EU-ban felmerült a megtakarítási direktíva hatályának kiterjesztése, Peer Steinbrück német pénzügyminiszter a bankok és biztosítók szabályozásának szigorítását ígéri, brit kollégája, Alistair Darling pedig felülvizsgálja a brit korona alá tartozó, de önkormányzattal rendelkező Man szigettel fenntartott pénzügyi kapcsolatokat.[18]

Vajon Magyarországot milyen léggör övezi az offshore cégek tekintetében?

Offshore cégek 2005 végéig Magyarországon is működtek, hazánk ugyanis 3 százalékos, 2004-től pedig 4 százalékos társaságiadó-szintet kínált az ilyen státuszú cégeknek. A 2004-es EU-s csatlakozás feltétele ugyanakkor az alacsony adómérték megszüntetése volt, igaz, erre

hazánk kétévnyi derogációt kapott. A hivatalos offshore státus 2006. január 1-jével szűnt meg, és azóta az adóhivatal nem is rendelkezik adatokkal arról, hogy ezek a cégek mennyivel járulnak hozzá a közteherviseléshez, és egyáltalán hány ilyen vállalkozás működik még Magyarországon. Annyit tudni, hogy 2004-ben még mintegy 800 offshore céget jegyeztek idehaza. A magyarországi offshore társaságok jellemző módon csoporton belüli finanszírozást vagy licenctevékenységet végeztek, így jelentős kamat- és jogdíjbevételeket számoltak el. Hazánk az uniós tilalom ellenére is tud előnyöket kínálni ezen a területen. A jogdíjak és a kamatok mozgását a több mint 50 országgal megkötött, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmények könnyítik meg, és lehetőség van az adóalap csökkentésére is a kapcsolt vállalkozásoknak adott vagy azoktól kapott kamat 50 százalékáig. A magyar kormány jelentős adókedvezmény biztosításával csalogatná haza a külföldi offshore cégekben lévő pénzeket, a 2009-es adócsomagban ugyanis szerepel egy olyan passzus, amely szerint az ilyen tőke 75 százalékát le lehet írni a társasági adó és a céges különadó alapjából. Ennek feltétele, hogy az osztalék vagy tőke legalább felét a cégek és a magánszemélyek állampapírokba fektessék, és minimum két éven keresztül ezekben tartsák. Kizáró tényező, ha a jövedelem bűncselekményből vagy valamely, az EU szemében fekete báránynak számító országból származik. A pénzügyi tárca néhány milliárdforintnyi bevételre számít a jogszabály-módosításból.[19]

Ha van egy nemzetközi üzleti vállalatunk, akkor annak nevében bankszámlát nyithatunk, vagyis teljesen elrejtethjük az igazi kedvezményezett tulajdonost. Az offshore bankok külön kategóriát képeznek és természetesen egészen máshogy festenek, mint azt egy hagyományos pénzügyintézetéről gondolnánk. Ezek nem offshore jogrendszerben található, törvényes tevékenységet végző on-shore bankok. Inkább olyan jogi személyek, amelyek egy adott jogrendszerben telepednek le és nem ottani lakosokkal folytatnak üzleti tevékenységet. Lényegében a kifizetett díj nagyságától függően lehet olyan „bankunk”, amely alig szabályozott, nincsenek tőkekötelezettségei és semmilyen felügyelet alatt sem áll. Még az sem szükségszerű, hogy irodát tartsunk fenn a cégalapítás országában. Ezek a szervezetek lehetnek a pénzműködés végső eszközei, lényegében azért, mert az emberek (és más pénzügyintézetek is) lépre mennek, ha a „bank” szót meghallják, pedig a valóságban az csupán egy távoli jogrendszerben megírt alapító okiratot takar.[20]

A fentiekből következően azt a konklúziót vonhatjuk le, hogy az offshore pénzügyi központok és az offshore bankok külön kategóriát képeznek.

A következőképpen határozhatók meg az offshore pénzügyi központok és a folyamatban betöltött szerepük:

...olyan országok pénzügyi központjaival folytatott üzleti kapcsolat, amelyek törvényei és szabályozásai kedvezőbbek számunkra, mint az abban az államban alkalmazottak, ahol jelenleg tevékenykedünk. Ezek a törvények több lehetőséget biztosítanak számunkra pénzügyi céljaink eléréséhez...Ezek a jogrendszerek (adóparadicsomok) elsősorban bruttó kamatot fizetnek pénzünk után, anélkül, hogy adót vonnának le kamatjövedelmünkből.[21]

Tevékenységet csak külföldön végző cégek alapítása abban az esetben segíti elő a pénzműködést, ha együtt jár olyan vállalati titoktartási előírásokkal, amelyek megakadályozzák a cégtulajdonosok kilétének megismerését. Egy ilyen vállalkozás helyi bankszámlájáról átutalt pénz tényleges tulajdonosát tehát a banktitok megtartásán túl a vállalkozások anonimitását lehetővé tévő titoktartási szabályok is elrejtik, ehhez járul még az offshore cég ügyeinek intézésére esetlegesen megbízott ügyvéd titoktartási kötelezettsége.

Van két olyan privilégium, amely valóban jól működik, és amelyhez foggal-körömmel ragaszkodnak. A törvényhozók parlamenti és kongresszusi mentelmi joggal védik magukat, az ügyvédek pedig az ügyvédi titoktartás védi. Nem lehet véletlen, hogy a törvényhozók

túlnyomó többsége történetesen éppen jogász. A független jogrendszerekben alapelvnek tekintik, hogy az ügyvéd és ügyfele közötti információcsere bizalmas. Ez a fő oka annak, hogy éppen az ügyvédek a tökéletes pénzmosók.[22]

Az offshore pénzügyi központok akkor válnak illegálissá, amikor a befektetők nem vallják be kamatjövedelmüket otthoni adóhatóságuknak, illetve annak eredményeképpen jönnek létre, hogy a helyi kormánypolitika ösztönözni akarja a külföldi beruházásokat, hogy ezáltal stimulálja, és sok esetben fenntartsa a gazdaságot.[23]

Oka annak, hogy az offshore pénzügyi központok - és különösképpen azok, amelyek nem rendelkeznek pénzmosás ellenes szabályokkal - olyan veszélyesek, az, hogy míg számos ország határozott és folyamatos lépéseket tett a pénzmosás elleni küzdelemben, addig a pénzmosás mögött álló vállalkozó bűnözők már beazonosították azokat a nemzeteket, amelyek lemaradtak a pénzmosás ellenes jogalkotás életbe léptetésében.[24]

Gyakran merül fel megválaszolendő kérdésként, hogy a különböző szakmai csoportok miért segédkeznek a pénzmosóknak, álljon a háttérben szándékosság, ostobaság, tudatlanság vagy egyszerűen csak a dolgok fölötti szemet hunyás. A válasz nagyon egyszerű, természetesen a pénz. Az 1980-as évek közepén a bűnözők által a pénzüket átmosók számára fizetett általános díj 6 százalék volt, ami mostanra 20 százalékig emelkedhetett. Tehát a szaktanácsadók, akik valószínűleg 30 000 dollár körüli összeget keresnek azzal, hogy offshore pénzügyi központokban létrehoznak egy sor IBC-t vagy hasonló szervezetet, megengedhetik maguknak (márcsak saját érdekükben is), hogy ne tegyenek fel túl sok mélyre ható kérdést ügyfelük vagyonára és tevékenységeire vonatkozóan. A pénzmosás jó üzlet azoknak a szakembereknek, akik részeseivé válnak: a bankárok, ügyvédek, könyvelők, cégalapító ügynökök, adótanácsadók, vagyonkezelők és egyéb más hivatást űzők mind szépen profitálnak a bűncselekmények hozamainak átmosásából.[25]

Felismerve, hogy a legjobb akkor lecsapni, amikor a pénzmosó még kiszolgáltatott helyzetben van, az Egyesült Államok 1970-es banki titoktartásról szóló törvény megpróbálta kötelezni a bankokat, takaré- és kölcsönpénztárakat és más pénzintézeteket, hogy minden 1000 dollárt meghaladó készpénzügyletet jelentsenek a Szövetségi Adóhivatalnak (IRS)[26]. A plafon azonban túl alacsonyra sikerült. Noha bizonyos lakossági bankszolgáltatásokat mentesítettek a bejelentési kötelezettség alól - az egyes bankok magasabb határértékeket állapíthattak meg az ügyfelek sajátos igényei alapján -, a kormányt elárasztották a bejelentések. Feldolgozásukra nem volt elég ember, így nagy részük egy raktárban porosodott. A törvény betartása olyan időrablónak és kellemetlenné vált, hogy a bankok heteken belül vagy mentesítették minden nagyobb és jobb ügyfelüket, vagy egyszerűen feladták a dolgot. Az évek során a törvényt kiterjesztették a nem bankjellegű pénzintézetekre is, például az utazási irodákra, a pénzküldő szolgáltatókra, a hitelszövetkezetekre, a részletre árusító autókereskedőkre, a biztosító társaságokra, a pénzváltókra, a brókercégekre és a csekkbeváltó helyekre. Még a pénzesutalványokat árusító sarki vegyeskereskedésektől is elvárták, hogy eleget tegyenek az előírásoknak.[27]

Két év múlva már minden olyan „szakma és vállalkozás”, amely készpénzben bonyolította forgalmát, a törvény hatálya alá esett. Sarkalatos fejlesztésnek számított a 10 000 dolláros bejelentési határ. A bűnözők világa logikusan reagált erre az úgynevezett „elaprózott pénzmosásként”[28] ismertté vált technikával.[29]

A Kongresszus 1971-ben elfogadta a pénzmosás-ellenőrzési törvényt, amely a pénzmosást bűncselekménnyé nyilvánította, amennyiben az kapcsolatba hozható más büntetendő tevékenységgel. Ha valaki a saját pénzét fedőcégtől fedőcépig, különféle jogilletőségű területeken keresztül utaztatja, hogy lássa, mi lesz a folyamat vége, ez a magánügye. Ha azonban ugyanezt valamilyen bűncselekménnyel - bennfentes kereskedelemmel, csalással, kábítószer-kereskedéssel, jövedelemadó-csalással, lopással, akármivel - együtt teszi, a pénzmosás akkor már a bűncselekmények lajstromára kerül. A szövetségi kormány nem sok

kétséget hagyott afelől, hogy kiemelt bűncselekményként fogják kezelni, akár a régi kedvenceket: a jövedelemadó-csalást és a bűnszövetkezetben elkövetett sikkasztást.

Mondanunk sem kell, hogy egy törvény sem tartalmaz olyan passzust, amely megtiltaná, hogy valaki 1 millió dollárt használt ötdolláros bankjegyekben adjon át a bankjának. Mégis, ha ez megtörténik, a hatóságok tudni akarják, hogy ki volt az, és honnan származik a pénz.[30] Jelenleg a százdolláros a legnagyobb címlet az Egyesült Államokban. Nixon elnök volt az, aki 1969-ben a bűnözés elleni harc jegyében kivonta a forgalomból az ötszázdolláros címletű bankjegyeket. Az ilyen kis címletű bankjegyek technikai szempontból nehezebbé teszik a pénzmosást. Ennek fényében meglepetést keltett az, hogy a 2002-ben bevezetett euró-bankjegyek legnagyobb címlete az ötszáz.[31]

Érdemes egy pillantást vetni a hazai helyzetre, hiszen Magyarországon a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzéséről és megakadályozásáról szóló új törvényünk (2007/CXXXVI) értelmében a szigorúbb azonosítást abban az esetben kell elvégezni, ha egy addig soha nem látott ügyfél 3,6 millió forintot vagy ezt meghaladó összeget akar elhelyezni a bankban (a korábbi limit 2 millió volt), vagy ha egy ügyfél több, de összefüggő tranzakcióinak összértéke meghaladja a limitet. Amennyiben a megszokottól eltérő viselkedés tapasztalható - például az ügyfél egy nagy összegű befizetésnek nem tudja igazolni az eredetét -, a pénzintézetekben a jogszabály által előírt kijelölt személy, leggyakrabban az ügynevezett compliance officer eldönti, pénzmosás- vagy terroristafinanszírozás- gyanús tevékenységről van-e szó. Ha úgy ítéli meg, hogy igen, akkor ezt a vélelmet be kell jelentenie a pénzügyi információs hatóságnak, azaz jelenleg a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának.[32]

Az amerikai kormány pozícióit erősítette a pénzmosási törvény letéti intézményekre vonatkozó 1990-es kiegészítése is, amely az ügyletek bejelentésének terhét közvetlenül a bankigazgatók vállára helyezte. A módosítás figyelmeztetett arra, hogy ha szemet hunynak, sokat kockáztatnak, hiszen a kormány most már jogot formálhat arra, hogy átvegye minden olyan amerikai pénzintézet irányítását, amelyre rábizonyítják a pénzmosás büntetettét.[33]

A terrorizmustól való félelem egyik eklatáns példája a 2001. szeptember 11-ét követően az Egyesült Államok törvényhozása által elfogadott Patriot Act (Hazafi törvény vagy találóa csak Nagy Testvér törvény), amely a terrorizmustól való, már-már főbiává váló félelem jegyeit mutatja.[34] A Kongresszus elé beterveztett Hazafi Törvényt a képviselők többségének igenlő szavazata után (357 igen szavazat és 66 nem szavazat),[35] az elnök 2001. október 26-án írta alá. A törvény számos, az idegenrendészet és nemzetbiztonság tárgyában korábban megalkotott jogszabály rendelkezéseit módosította, vagy olvasztotta magába (Foreign Intelligence Surveillance Act – 1978, Financial Anti-Terrorism Act – 2001). Érthető módon sok kritika érte, mivel erősen korlátozza a polgári szabadságjogokat, és szellemisége a besúgórendszert idézi. Bush szerint a terrorizmus visszaszorításának egyik legfontosabb eszköze az azt tápláló pénzfolyam megszüntetése. A Patriot Act érvényessége ráadásul messze túllépett a terrorizmuson, a törvény minden pénzmosásra vonatkozó büntetetre alkalmazható.[36] A következőket olvashatjuk a törvényről:

„John Aschroft Hazafi Törvénye terroristának minősít minden szervezetet, amely valaha az erőszak eszközehez nyúlt. Ez az intézkedés a McCarthymus filozófiáját idézi, ahol a terrorista és a kommunista kifejezések szabadon cserélhetőek voltak egymással. (...) Miért találják annyira megnyugtatónak a liberálisok a kormányzat válaszait? Miért nincs hangosabb felhördülés a törvény ellen? Ténykérdés, hogy félünk és a félelem miatt erős a vágyunk a biztonságra. Az is igaz, hogy a támadás következtében könnyen feladjuk közös értékeinket.”[37]

Raymond Baker, amerikai közgazdász azt állítja (és bizonyítja), hogy az offshore tevékenység ma már az amerikai szabadpiaci kapitalizmus teljes rendszerét veszélyezteti. Hiába vannak Amerikában szigorú törvények a pénzmosásra, ha a világ többi részén az offshore vállalatok

továbbra is szabadon „garázdálkodhatnak”. Baker tézisének lényege, hogy a fejlődő országok „elitjei” az offshore konstrukciókkal elszegényítik saját országaikat, ahol ennek hatására társadalmi feszültségek alakulnak ki.[38]

Chuck Grassley, az Egyesült Államok egyik legbefolyásosabb szenátora, volt gyári munkás, mélységesen vallásos baptista, az amerikai törvényhozás legfőbb pénzügyi törvényhozója arra a következtetésre jutott, hogy ennek a világméretű offshore pénzmosásnak véget kell vetni. 2006-ban beterjesztette az S 2402-es törvénytervezetét. Javaslatát drasztikusan megváltoztathatja az offshore-ügyleteket az egész világon, ugyanis kiterjesztené az amerikai bíróságok hatáskörét minden olyan illegális pénzmozgásra, amely amerikai bankokat érint. Ha a pénz valamilyen módon kapcsolatba kerül az amerikai pénzügyi rendszerrel, és bizonyítható az amerikai offshore törvények megsértése, akkor a tranzakció büntethető lenne, függetlenül a tulajdonos állampolgárságától. Az amerikai bankrendszer befolyása kiterjedt, valószínű, hogy az egész világ azonnal ehhez a törvényhez igazodna. Grassley szerint nem az offshore-rendszerrel van a baj, hanem azzal, hogy sok ország egyszerűen képtelen megbüntetni azokat, akik visszaélnék vele.[39]

Sehol máshol a világon nincs ilyen presztízse a pénzmosásnak, mint az Egyesült Államokban. Talán csak az Egyesült Államok kormánya fogja fel a probléma horderejét, kiterjedését és veszélyét. Miért? Nos, olvassa el a következőt!

A pénzmosás pusztító társadalmi következményei mellett veszélyezteti a nemzetbiztonságot is, mert ösztönzi a kábítószer-kereskedőket, terroristákat, fegyverkereskedőket és más bűnözőket arra, hogy törvénytelen vállalkozásukat működtessék és kiterjessék. A pénzmosás által az elkövetők manipulálják a pénzügyi rendszereket az Egyesült Államokban és külföldön is. Amennyiben a szigorú felügyelet elmarad, a pénzmosás tönkretelheti egy ország pénzügyi intézeteinek integritását...A szervezett pénzügyi bűnözés egyre jelentősebb szerepet játszik a világon, ami veszélyt jelent az emberek, államok és demokratikus intézmények biztonságára. Ezenkívül, a felsorolt kockázati tényezők gátolják azon képességünket, hogy külpolitikánkkal és a konjunktúrával kapcsolatos elképzeléseinket demokratikus és szabadpiaci partnereink irányában érvényesítsük, illetve népszerűsítsük.[40]

Véleményem szerint szintén az Egyesült Államok kormánya fektet legnagyobb hangsúlyt a pénzmosás feltartóztatásában, melynek kézzelfogható bizonyítéka az Egyesült Államok 2000. évre szóló Nemzeti Pénzmosás ellenes Stratégiája - amelyet 2000 márciusában adtak ki -. Ez a dokumentum lényegében egy részletes terv arra vonatkozóan, hogy milyen hazai intézkedéseket kell megtenni annak érdekében, hogy a piszkos pénzek átmosásának drámai elterjedését leállítsák. A pénzmosási folyamatot „óriási kiterjedésű, globális jelenségként” írják le.

Végül utalnék a 2008. LXVI. törvényre, ami a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a bűncselekmények megelőzése és az ellenük való küzdelem terén folytatott együttműködés fokozásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szól.[41]

A pénzmosás és hozzá szorosan kapcsolódó offshore témakörét érintő rövid hozzászólásom csak néhány problémát villantott fel, de természetesen számtalan izgalmas kérdés vár még megválaszolásra.

Záró gondolatként elszeretném mondani, hogy a pénzmosás súlyos probléma - üzleti és pénzügyi apokalipszis -, amely most már drákói intézkedéseket érdemel. Amennyiben ezek bevezetésére nem kerül sor, akkor a jövő tényleg nagyon rémisztően fog kinézni. Az Egyesült Államoknak elől kellene járnia a globális pénzügyi rendszer nagytakarításában, és a pénzügyi részlegnek kezdeményező szerepet kellene ebben vállalnia. Ha azt szeretnénk, hogy más

társadalmaknak mintaként szolgáljanak, nekik kell véget vetniük annak, amit egyszer elkezdtek. Egy biztos, az amerikai törvényhozók elszántak, úgy vélik, hogy a tét nem kevesebb, mint maga az amerikai kapitalizmus!

Zsuzsanna Czakó[1]: American Off-shore world economy

The problem I am looking into is a world-wide phenomenon called money-laundering. This topic is important because the money it involves is such a big amount that it endangers the operation of both national and world economics. It is called “second economics” and serves as the third largest business branch in the world after currency exchange and oil. Money laundering has not been put into the centre because of that fact that it has been discovered in the past ten years, but because it became so widespread and hazardous that fighting against it is now highly required. It is evident that money laundering is a world-wide problem. It is also highly probable that the popularity of this crime will not decrease in the next years. One can ask why it is a world-wide problem. As music does not know any limits, neither does money laundering. That is, the base crime and the laundering can be committed anywhere in the world. My study is intended to take a closer look on the offshore bank system, to examine the American laws involved, to present the views and political ideas of those laws and scrutinize the role of offshore accounts in the development of the global financial crisis. I chose to present the characteristics of the offshore bank system because I found it important to analyze money laundering extensively through the bank system in a state where the term “money laundering” was first printed and published in 1973. It first appeared in an article about the Watergate-scandal. The first court to use the term in criminal law was an American court in 1967 and it was also in this state that money laundering became an independent crime, in 1986. The notion of organized crime also appeared here in the 1920’s. Regulations against money laundering arrived to Europe from the United States of America, which means that it illustrates the Americanization of European criminal law. Money laundering is a serious problem – a business and financial apocalypse - that now deserves a Draconian arrangement. Should this arrangement not happen, the prospective for the future is frightening. The United States should act as a model in the spring-cleaning of the global financial system and the financial sector should take the role of an initiator. We would like other societies to be the models and to start fighting against things they have initiated. One thing is for sure, the American legislative is desperate because they believe that there is a lot at stake: the American capitalism.

[1] Final year student, University of Debrecen Faculty of Law

Felhasznált Irodalom

1. BOTOS Katalin, Pénzügyek a globalizációban. SZTE GTK, JATEPress Kiadó, Szeged, 2004, 181.
2. CZINE Ágnes, A pénzmosás mint világjelenség. A pénzmosási bűncselekmények feltűnése a büntető ügyek között, In.: A pénzmosás elleni küzdelem aktuális kérdései. Szerk.: Gál István László. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2005, 33.
3. ELEK Balázs, Bizonyítási kérdések a pénzmosás büntette kapcsán, In.: Studia Iurisprudentiae doctorandum Miskolciensium, Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai, 2004, Tomus: 5/1. Fasciculus: 6. 113-134.

4. GÁL István László, A pénzmosás szabályozásának régi és új irányai a nemzetközi jogban és az EU-jogban, Európai Jog, 2007. 1. szám, 12.
5. GÁL István László, A pénzmosás, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2004, 199.
6. GYÖRGYI Kálmán, A szervezett bűnözés és a pénzmosás elleni fellépés jogi lehetőségei a Magyar Köztársaságban, Közjegyzők Közlönye, 2000, 1.szám, 7.
7. JACSÓ Judit, A pénzmosás bűncselekményének szabályozása az osztrák, a svájci és a magyar btk.-ban, In.: Keresztmetszet, (szerk.: Karsai Krisztina), Szeged, Pólay Elemér Alapítvány, 2005. 73.
8. JACSÓ Judit, A pénzmosás elleni nemzetközi fellépés eszközei, Magyar Jog, 2000. 9. szám, 545-555.
9. KERESZTY Béla, A pénzmosás, Magyar Jog, 1995. 2. szám. 65-69.
10. KOÓS-HUTÁS Katalin, A pénzmosás elleni szabályok szigorítása: megszűnő anonimitás, Cég és Jog, 2002, 3.szám, 43.
11. KORONA Lajos, A pénzmosás elleni harc eszközei a nemzetközi büntetőjogban, In.: Kriminológiai tanulmányok, 36. kötet, 1999, 293.
12. Lilley, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt., Budapest, 2001, 239.
13. Robinson, Jeffrey, Pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről. Park Kiadó, Budapest, 1996, 351.
14. SZENDREI Ferenc, A pénzmosás jogi szabályozásának nemzetközi vonatkozása, International aspects of the legislative rules of money laundering and some questions regarding the practice, In.: Phd tanulmányok, 2. kötet, 2004, 275.
15. TÓTH Éva, A pénzmosás elleni hatékonyabb fellépést biztosító új hazai jogszabályok, Ügyvédek Lapja, 2002. 3. szám, 29-36.

Internetes oldalak:

1. <http://www.kfh.hu/publikaciok/2007-3.pdf>, <http://www.kfh.hu/publikaciok/2007-3.pdf> (2009. január 26-i letöltés)
2. <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf>
3. <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf> (2009. január 26-i letöltés)
4. Össztűz az adóparadicsomokra - VG.hu - <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=251001> (2009.január 27-i letöltés)
5. Mi az az offshore cég? - <http://www.offshore-online.net/Mi+az+az+offshore+ceg.htm> (2009.január 27-i letöltés)
6. Legális-e az offshore? - <http://www.offshore-online.net/Legalis-e+az+offshore.htm> (2009. január 27-i letöltés)
7. Adóparadicsomok, Panama, Oregon, Delaware, Anguilla, Belize, Panama, BVI, Dominica offshore cég - <http://www.offshore-online.net/adoparadicsomok-Panama-Oregon-Delaware-Anguilla-Belize-BVI-Dominica-Seychelles-offshore-off-shore-ceg-alapitas-helyszinek.htm> (2009. január 27-i letöltés)
8. Igazságügyi Közlöny Online - <http://www.kozlonykiado.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozlart&ev=2008&szam=12&k=14>, (2009. január 27-i letöltés)
9. ÉLET ÉS IRODALOM - <http://www.es.hu/print.php?nid=18652> (2009. január 28-i letöltés)
10. Pénzügyek és kockázatok - itBusiness. hu - <http://www.it-business.hu/index.php/business/23867-penzugyek-es-kockazatok?tmp...> (2009.január 27-i letöltés)

11. A Debreceni Jogi Műhely
weboldala:: http://www.law.klte.hu/jogimuhely/02_hun_index.htm (2009.január 27-i letöltés)

[1] Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának V. évfolyamos nappali tagozatos hallgatója. Konzulens: Dr. Elek Balázs egyetemi óraadó.

[2] ROBINSON, Jeffrey, Pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről, Park Kiadó, Budapest, 1996, 23.

[3] KORONA Lajos, A pénzmosás elleni harc eszközei a nemzetközi büntetőjogban, In.: Kriminológiai tanulmányok, 36. kötet, 1999, 293.

[4] ELEK Balázs, Bizonyítási kérdések a pénzmosás büntette kapcsán, In.: Studia Iurisprudentiae doctorandum Miskolciensium, Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai, 2004, Tomus: 5/1. Fasciculus: 6. 113-114.

[5] GYÖRGYI Kálmán, A szervezett bűnözés és a pénzmosás elleni fellépés jogi lehetőségei a Magyar Köztársaságban, Közjegyzők Közlönye, 2000, 1. szám, 6.

[6] LILLEY, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt. Budapest, 2001, 42.

[7] ROBINSON, Jeffrey, Pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről, Park Kiadó, Budapest, 1996, 81.

[8] ROBINSON, i.m. 257.

[9]http://www.kriminalexpo.hu/ftp/eloadasok08galkriminalexpo_eloadas.doc, http://www.kriminalexpo.hu/ftp/eloadasok08/galkriminalexpo_eloadas.doc (2009. január 27-i letöltés)

[10] JACSÓ Judit, A pénzmosás bűncselekményének szabályozása az osztrák, a svájci és a magyar btk.-ban, Keresztmetszet, 2005, 73.

[11] Mi az az offshore cég? - <http://www.offshore-online.net/Mi+az+az+offshore+ceg.htm> (2009. január 27-i letöltés)

[12] Offshore Financial Centre

[13] Mi az az offshore cég? - <http://www.offshore-online.net/Mi+az+az+offshore+ceg.htm> (2009. január 27-i letöltés)

[14] Legális-e az offshore? - <http://www.offshore-online.net/Legalise+az+offshore.htm> (2009. január 27-i letöltés)

[15] Mi az az offshore cég? - <http://www.offshore-online.net/Mi+az+az+offshore+ceg.htm> (2009. január 27-i letöltés)

[16] Anguilla, Belize, Brit Virgin Island (BVI), Ciprus (EU adószámmal), Delaware (USA), Dominica, Florida (USA), Gibraltar, New York (USA), Nevada (USA), Nevis, Oregon (USA), Panama, Seychelles, Saint Vincent Grenadines (SVG), Washington (USA), Wyoming (USA)

[17] Adóparadicsomok, Panama, Oregon, Delaware, Anguilla, Belize, Panama, BVI, Dominica offshore cég - <http://www.offshore-online.net/adoparadicsomok-Panama-Oregon-Delaware-Anguilla-Belize-BVI-Dominica-Seychelles-offshore-off-shore-ceg-alapitas-helyszinek.htm> (2009. január 27-i letöltés)

[18] Össztűz az adóparadicsomokra - VG.hu - <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=251001> (2009. január 27-i letöltés)

- [19] Össztűz az adóparadicsomokra - VG.hu - <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=251001> (2009. január 27-i letöltés)
- [20] LILLEY, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt. Budapest, 2001, 104.
- [21] LILLEY, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt. Budapest, 2001, 97-98.
- [22] ROBINSON, Jeffrey, Pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről, Park Kiadó, Budapest, 1996, 60.
- [23] LILLEY i.m. 98-99.
- [24] LILLEY i.m. 73-74.
- [25] LILLEY i.m. 43.
- [26] Internal Revenue Service
- [27] ROBINSON i.m. 38-39.
- [28] Ez a technika azt jelenti, hogy a pénzmosók serege felkeres több bankot vagy bankfiókot, és a jelentési küszöbnél egy kicsivel kisebb összeget tesz be. A valóságban az „elaprózott” összegek jellemzően jóval a küszöb alattiak (mivel nyilvánvalóvá vált, hogy a 10 000 dollárt épphogy el nem érő tranzakciók még gyanúsabbak, mint az azzal egyenlőek, vagy az azt meghaladók), 3000 dollárnak megfelelő, illetve annál kisebb értékűek.
- [29] LILLEY, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt. Budapest, 2001, 58.
- [30] ROBINSON i.m. 42.
- [31] ÉLET ÉS IRODALOM - <http://www.es.hu/print.php?nid=18652> (2009. január 27-i letöltés)
- [32] Pénzügyek és kockázatok - itBusiness.hu - <http://www.it-business.hu/index.php/business/23867-penzugyek-es-kockazatok?tmp...> (2009. január 27-i letöltés)
- [33] ROBINSON, Jeffrey, Pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről, Park Kiadó, Budapest, 1996, 42.
- [34] <http://www.kfh.hu/publikaciok/2007-3.pdf> - <http://www.kfh.hu/publikaciok/2007-3.pdf> (2009. január 27-i letöltés)
- [35] A Szenátusban egyedül a wisconsini Russel Feingold szavazott a törvényjavaslat ellen
- [36] <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf> - <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf> (2007. január 28-i letöltés)
- [37] <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf> - <http://www.freeweb.hu/kul-vilag/2007/01/200701.pdf> (2007. január 28-i letöltés)
- [38] ÉLET ÉS IRODALOM - <http://www.es.hu/print.php?nid=16479> (2009. január 28-i letöltés)
- [39] ÉLET ÉS IRODALOM - <http://www.es.hu/print.php?nid=16479> (2009. január 28-i letöltés)
- [40] LILLEY, Peter, Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt. Budapest, 2001, 171.
- [41] Igazságügyi Közlöny Online - <http://www.kozlonykiado.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozltart&ev=2008&szam=12&k=14> (2009. január 27-i letöltés)